

DIAK

Fathima Rizvi
Sirpa Tuovinen
Sosionomi (AMK)
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyö, 2025

**Maahanmuuttaneiden vanhempien
kokemuksia kotoutumisesta**

TIIVISTELMÄ

Fathima Rizvi ja Sirpa Tuovinen
Maahanmuuttaneiden vanhempien kokemuksia kotoutumisesta
29 sivua ja 2 liitettä
Kevät 2025
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi AMK

Opinnäytetyössä tarkasteltiin maahanmuuttajavanhempien kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan. Keskittyen erityisesti heidän haasteisiinsa, saatavilla oleviin kotoutumispalveluihin ja käytännön toimenpiteisiin, jotka tukevat tätä prosessia. Lisäksi selvitettiin maahanmuuttajavanhempien kokemuksia kotoutumisesta ja tekijöitä, jotka vaikuttavat perheiden sopeutumiseen Suomeen. Erityistä huomiota kiinnitettiin naisten näkökulmiin, sillä heillä on keskeinen rooli perheiden kotoutumisprosessissa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja menetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Työ tehtiin yhteistyössä African Caren kanssa, joka toimi myös työn tilaajana. Haastattelut suoritettiin keväällä 2024. Haastattelimme kahdeksaa African Caren toimintaan osallistuva äitiä. Haastattelimme myös kolmea isää puhelinhaastatteluna. Haastatteluissa selvitettiin heidän kokemuksiansa arjesta sekä saamastaan tuestaan ja kohtaamistaan haasteista. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulokset osoittivat, että kielitaidon kehittäminen ja yhteisön tuki ovat keskeisiä kotoutumista edistäviä tekijöitä. Ne parantavat perheiden mahdollisuuksia sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastateltavat toivat kuitenkin esille merkittäviä esteitä, kuten kulttuurierot, syrjinnän kokemukset ja työllistymisen vaikeudet, jotka vaikeuttivat vuorovaikutusta suomalaisten kanssa ja hidastivat kotoutumisprosessia.

Tulosten perusteella maahanmuuttajavanhemmat tarvitsevat lisätukea erityisesti kielikoulutuksen, kulttuurisen ymmärryksen ja työllistymistä tukevien palveluiden osalta. Suomen kielen opetusta tulisi laajentaa eri kieliryhmille ja painottaa myös sosiaalisia ja kulttuurisia valmiuksia. Työllistymisen edistämiseksi suositellaan harjoitteluohjelmien lisäämistä, palkkatukityöpaikkoja sekä työelämään perehdyttäviä koulutuksia.

Tutkimus korostaa tarvetta kehittää kotoutumispalveluja, jotka tukevat maahanmuuttajaperheiden hyvinvointia ja yhteiskunnallista osallistumista entistä paremmin. Tämä tutkimus tarjoaa tietoa kotouttamistyön kehittämiseen ja esittää konkreettisia suosituksia, joilla voidaan edistää maahanmuuttajaperheiden sujuvaa kotoutumista ja osallisuutta yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Asiasanat: kielitaito, kotoutuminen, kulttuurierot, maahanmuuttajavanhemmat, työllistyminen

ABSTRACT

Fathima Rizvi and Sirpa Tuovinen
Experiences of Immigrant Parents in Integration
29 p., 2 appendices
Spring 2025
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor of Social Services

This thesis examines the integration of immigrant parents with children into Finnish society, focusing on the challenges they face, the integration services available, and practical measures that support the process. The study also explores the experiences of immigrant parents regarding integration and the factors influencing the adaptation of their families to Finland. Special attention is given to the perspectives of women, as they play a central role in the integration process of the families.

The research was conducted as a qualitative study using thematic interviews as the method. The work was done in collaboration with African Care, which also commissioned the study. Interviews were conducted in the spring of 2024. We interviewed eight mothers participating in African Care's activities, as well as three fathers via phone interviews. The interviews explored their daily experiences, the support they received, and the challenges they faced. The data was analyzed using data-driven content analysis.

The findings indicate that learning the Finnish language and community support play crucial roles in promoting integration and enhancing the ability of families to adapt to Finnish society. However, interviewees also identified significant barriers, including cultural differences, experiences of discrimination, and difficulties in securing employment. These challenges hindered interaction with the native population and slowed down the integration process.

Based on the results, immigrant parents require additional support, particularly in language education, cultural adaptation, and employment services. Finnish language instruction should be made more widely accessible to diverse linguistic groups, with a focus on both social and cultural competencies. To facilitate employment, expanding internship programs, increasing subsidized job opportunities, and providing work-life orientation training are recommended.

The study highlights the need to enhance integration services to better support the well-being and societal participation of immigrant parents. This research provides valuable insights for developing integration practices and offers concrete recommendations to promote the smooth integration and inclusion of immigrant parents in various sectors of Finnish society.

Keywords: cultural differences, employment, immigrant parents, integration, language skills

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 MAAHANMUUTTO JA KOTOUTUMINEN	5
2.1 Maahanmuuttoon liittyvät käsitteet	5
2.2 Maahanmuuton kehitys ja siihen vaikuttavia tekijöitä	5
2.3 Kotoutuminen	7
2.4 Kotouttaminen	9
3 YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS	12
3.1 Oikeudenmukainen yhteiskunta ja yhdenvertaisuus	12
3.2 Yhdenvertaisuuden haasteet	13
3.3 Mitä osallisuus on?	13
3.4 Osallisuuden edistäminen	15
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	15
5 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA KOHDERYHMÄ	16
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
6.1 Aineiston keruu	18
6.2 Aineiston laatu ja laajuus	19
6.3 Aineiston analyysi	20
7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	21
7.1 Haasteet kotoutumisprosessissa	21
7.2 Kotoutumista edistävät tekijät	23
8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	25
9 JOHTOPÄÄTOKSET	27
10 POHDINTA	28
10.1 Ammatillinen kasvu	29
LÄHTEET	30
LIITE 1. Haastattelukysymykset	34

LIITE 2. Saatekirje	38
---------------------------	----

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössä käsitellään maahanmuuttajavanhempien kotoutumista suomalaiseseen yhteiskuntaan. Maahanmuutto on monivaiheinen ja monimutkainen prosessi, joka edellyttää syvällistä ymmärrystä, käytännön toimenpiteitä sekä laajaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Menestyksenkäs integraatio ei ainoastaan edistä maahanmuuttajavanhempien hyvinvointia, vaan se rikastuttaa myös suomalaista yhteiskuntaa kulttuurisesti ja taloudellisesti (Saukkonen, 2020, s. 12–13).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia maahanmuuttajavanhempien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja selvittää parhaita käytäntöjä heidän kotoutumisensa tukemiseksi. Tavoitteena on edistää ymmärrystä kotoutumisen prosessista ja tarjota käytännön toimenpiteitä kotoutumisen tukemiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhteistyökumppanina toimii African Care, joka tarjoaa arvokasta käytännön näkökulmaa maahanmuuttaneiden vanhempien kotoutumisprosessiin (African care, 2024).

Kotoutuminen on monivaiheinen ilmiö, ja siihen liittyvä keskustelu on usein puutteellista ja yksipuolista. Kotouttaminen nähdään prosessina, joka vaatii sekä yhteiskunnan toimenpiteitä että maahanmuuttaneiden omaa aktiivisuutta. Suomen hyvinvointiyhteiskunnan tarjoamat tasa-arvoiset mahdollisuudet, kuten maksuton koulutus ja päiväkotit, luovat tärkeitä tukirakenteita, jotka auttavat maahanmuuttajataustaisia naisia omaksumaan taloudellisesti aktiivisen roolin yhteiskunnassa. Toisaalta yhteiskunnassa vallitsee myös normi, jossa kotiäitejä ei arvosteta yhtä paljon kuin työssä käyviä naisia, ja osa-aikatyömahdollisuudet ovat usein rajalliset. Tämä luo jännitteitä ja haasteita erityisesti maahanmuuttajataustaisille naisille, jotka kamppailevat sopeutuakseen suomalaiseen työelämään. (Saukkonen, 2020, s. 154–155.)

Suomessa maahanmuuttaneiden naisten työllisyysaste on merkittävästi alhaisempi verrattuna syntyperäisiin naisiin, mikä rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan taloudelliseen itsenäisyyteen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Erityisesti

maahanmuuttajataustaisilla naisilla on vaikeuksia sopeutua suomalaisiin työmarkkinoihin, ja he kokevat usein huonompia työllistymismahdollisuuksia verrattuna syntyperäisiin naisiin. Suomi on yksi niistä maista, joissa ulkomaalaistaustaiset naiset kohtaavat erityisiä haasteita työmarkkinoilla (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2018, s. 75).

2 MAAHANMUUTTO JA KOTOUTUMINEN

2.1 Maahanmuuttoon liittyvät käsitteet

Maahanmuuttajasta puhuttaessa tarkoitetaan henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla ja on muuttanut toiseen maahan eri perustein lyhyeksi tai pitkäksi aikaa. Perusteina voi olla perhesyyt, työ, opiskelu tai pakolaisuus. (Terveystieteiden tutkimuskeskus [THL], 2023; Euroopan parlamentti, 2019.) Pakolainen on turvapaikanhakija, joka pakenee omasta maastaan ja hakee suojaa sekä oikeutta jäädä toisen valtion alueelle vedoten kansainväliseen pakolaissopimukseen. Pakolaissopimukseen kuuluvien valtioiden on tutkittava henkilön turvapaikan tarve, ja turvapaikanhakijasta tulee pakolainen vasta, kun hänen suojelun tarpeensa on todettu ja hänelle myönnetään tämän perusteella turvapaikka. (Gothoni & Siirto, 2016, s. 11–13.) Kiintiöpakolainen on YK:n pakolaisaseman saanut henkilö ja hänet on valittu jonkin maan vuotuisen pakolaiskiintiöön. Siirtolainen on henkilö, joka on vapaaehtoisesti asettunut asumaan ja työskentelemään toiseen maahan pysyvästi. (Suomen Tietotoimisto, i.a.)

2.2 Maahanmuuton kehitys ja siihen vaikuttavia tekijöitä

Suomeen on saapunut vasta muutaman viime vuosikymmenen ajan pakolaisia eri kriisien vuoksi. Esimerkiksi 1980-luvulla Suomi otti vastaan pakolaisia Chilestä ja vietnamilaisia venepakolaisia. Ensimmäiset turvapaikanhakijat saapuivat

Suomeen Somaliasta 1980- ja 1990-lukujen taitteessa. Maailman kriisien vuoksi on lähtenyt pakolaisia, jotka ovat saapuneet Välimeren yli Eurooppaan jo useiden vuosien ajan. Erityisesti syksyllä 2015 tapahtui käänne, kun Eurooppaan alkoi virrata tuhansittain pakolaisia. (Gothoni & Siirto, 2016, s. 9.)

Nopeiden muutosten myötä 2000-luvun Suomi eroaa selvästi edellisestä vuosisadasta. Geneven pakolaissopimuksessa vuodelta 1951 ja siihen vuonna 1967 laadituissa lisäpöytäkirjoissa määritellään YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kriteerit. Tässä sopimuksessa korostetaan palauttamiskiellon periaatetta, jonka mukaan ketään ei saa palauttaa alueelle, jossa häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Tämä periaate koskee kaikkia valtioita riippumatta siitä, ovatko ne allekirjoittaneet pakolaissopimuksen. (Gothoni & Siirto, 2016, s. 11.)

Vuonna 2023 Suomen väestönkasvua ylläpiti muutto ulkomailta. Maahanmuuttoa oli 58 496 enemmän kuin maastamuuttoa. Eniten kasvua maahanmuuttajissa oli Ukrainan, Sri Lankan ja Bangladeshin kansalaisissa. Vuonna 2024 maahanmuuttojen määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna, mutta oli toiseksi korkein mittaushistorian aikana, 48 548 henkeä. Ukrainalaiset ovat vuoden 2023 helmikuun jälkeen saaneet hakea kotikuntaa tilapäisen suojelun perusteella myönnettyllä oleskeluluvalla. (Tilastokeskus, 2024; Tilastokeskus, 2025.)

Kesäkuun 2024 loppuun mennessä oli 122,6 miljoonaa ihmistä joutunut jättämään kotinsa väkivallan, vainon, konfliktien, ihmisoikeuksien tai muiden vakavien yhteiskunnallisten häiriöiden vuoksi. Vuoden 2023 loppuun verrattuna on kasvua 5,3 miljoonaa ihmistä enemmän. Pakolaisten määrä oli vuoden 2024 kesäkuun lopussa 43,7 miljoonaa ihmistä. Kasvua oli vuoden 2023 loppuun verrattuna 1 prosentti ja UNCHR ennustaa pakolaismäärien kasvavan vuoden 2024 loppuun mennessä. Vuoden 2024 alkupuoliskon pakolaisuuden kasvu johtui pääosin Sudanin ja Ukrainan konflikteista. (UNCHR, i.a.)

Maahanmuuttoon vaikuttavia keskeisiä työntäviä ja vetäviä tekijöitä on kolme, sosiaaliset ja poliittiset, väestörakenteelliset ja taloudelliset sekä ympäristötekijät. Työntävät tekijät vaikuttavat henkilön päätökseen lähteä kotimaasta, kun taas

vetävät tekijät selittävät, miksi tiettyyn maahan halutaan muuttaa. Sosiaalisiin ja poliittisiin tekijöihin liittyvät lähtömaassa koettu vaino tai sen uhka. Ihmiset lähtevät kotimaastaan etnisen, uskonnollisen, rodullisen, poliittisen, kulttuurisen tai hallituksen vainon vuoksi. Myös sota tai konfliktin uhka on merkittävä syy lähdölle. Yleisimmin näiden syiden vuoksi lähteneet ihmiset päätyvät lähimpään turvalliseen maahan, joka suhtautuu hyväksyvästi humanitäärisin syin paenneisiin ihmisiin. Väestörakenteellisten ja taloudellisten syiden vuoksi ihmiset muuttavat maihin, joissa on paremmat työllisyys- tai koulutusmahdollisuudet sekä korkeampi elintaso. Taloudelliset tekijät, kuten työttömyys ja köyhyys, voivat olla merkittäviä syitä lähdölle. Ympäristössä tapahtuvien muutosten vuoksi ihmiset joutuvat muuttamaan kotiseudultaan. Ilmastonmuutoksen oletetaan aiheuttavan yhä enemmän äärimmäisiä sääilmiöitä, kuten kuivuutta, tulvia ja myrskyjä. Näiden seurauksena ihmiset joutuvat lähtemään kodeistaan joko pysyvästi tai väliaikaisesti ja asettumaan toisaalle omaan kotimaahan tai ulkomaille. (Euroopan parlamentti, 2020.) Nämä tekijät ovat keskeisiä ymmärrettäessä, miksi ihmiset jättävät kotimaansa ja miksi he valitsevat tietyn maan uudeksi kodikseen. Pakolaisuuden syyt ovat usein monimutkaisia ja liittyvät sekä poliittisiin että ympäristöllisiin tekijöihin. (UNHCR, 2024).

2.3 Kotoutuminen

Kotoutuminen liittyy kansainväliseen muuttoliikkeeseen ja edustaa toiseen maahan muuttaneiden pitkäaikaista asettumista. Sillä tarkoitetaan niitä prosesseja, joiden aikana tiettyyn maahan pysyvästi muuttanut ihminen löytää oman paikkansa olla ja toimia. Kansainvälistä muuttoliikettä tarkastellaan käsitteinä englanniksi "immigration" ja "emigration", kuten suomeksi "maahanmuutto" ja "siirtolaisuus". Maahanmuutto viittaa toiseen maahan muuttoon, kun taas siirtolaisuus liittyy yksilön päätökseen siirtyä toiseen maahan esimerkiksi työn tai koulutuksen vuoksi. (Saukkonen, 2020, s. 22.) Maahanmuuttajan kotoutumista tuetaan viranomaistoimien avulla lisäten hyvinvointia, koulutusta, terveyttä ja työllisyyttä. Toimien tavoitteena maahanmuuttajan kokemus tulla uuden kotimaan täysivaltaiseksi jäseneksi ja hänellä on tarvittavat tiedot ja taidot yhteiskunnassa toimimiseen. (THL, 2024-a.)

Kotoutuminen on moniulotteinen ilmiö, jonka ymmärtäminen on keskeistä tehokkaan kotouttamispolitiikan kehittämisessä. Kun yksilö siirtyy uuteen maahan, käytännössä kaikki hänen elämässään muuttuu, mukaan lukien kieli, kulttuuri ja sosiaaliset suhteet. Kotoutumisprosessi on usein pitkä ja monimutkainen, kestäen vuosia tai jopa vuosikymmeniä, ja monet kokevat edelleen olevansa vieraita uudessa kotimaassaan vielä pitkään asumisensa jälkeen. (Saukkonen, 2020, s. 18.)

Kotoutumiseen liittyy myös epäjohtonmukaisuutta, ja se voi sisältää sekä eteenettä taaksepäin meneviä vaiheita. Pakolaisilla ja turvapaikanhakijoilla sekä heidän perheenjäsenillään mielialat ja tuntemukset voivat vaihdella suuresti kotoutumisen eri vaiheissa. Esimerkiksi joku saattaa kotoutua yhteiskuntaan työpaikan kautta, kun taas toinen tarvitsee apua elämän perusasioiden järjestämisessä ennen kuin voi siirtyä työmarkkinoille. Kotoutumislaki (L 681/2023) sekä sen kehittämismahdollisuudet vaikuttavat kotoutumisen laajuuteen ja monimuotoisuuteen. Kotoutumisen ymmärtäminen moniulotteisena prosessina on tärkeää, jotta voidaan kehittää tehokkaita toimenpiteitä kotouttamispolitiikan parantamiseksi (Saukkonen, 2020, s. 18–21).

Pakolaistaustaisilla henkilöillä voi olla useita traumaattisia kokemuksia jo ennen maahanmuuttoa tai sen aikana ja sen jälkeen. Traumakokemukset altistavat stressitekijöille ja tällä voi olla vaikutusta heidän kokemaansa elämänlaatuun. Ennen maahanmuuttoa haitallisille traumaattisille kokemuksille altistuminen, kuten väkivallalle, voi näkyä maahanmuuton jälkeen sosiaalisina, poliittisina tai taloudellisina ongelmina, eikä niinkään mielenterveysongelmina. (Kankaanpää ym., 2019, s. 538–539.)

Mielenterveyttä kuormittavia ja stressiä aiheuttavia tekijöitä voivat olla lähtömaan ja läheisten tilanne, järkyttävät kokemukset menneisyydessä tai pakomatalla, kulttuuriset ja kielelliset haasteet, rasismi ja syrjintä, yksinäisyys ja taloudellinen epävarmuus sekä haasteet perheenyhdistämisessä. Jopa 80 % Suomeen saapuvista turvapaikan hakijoista on kokenut traumaa aiheuttavia järkyttäviä tapahtumia. 40 % aikuisista kokee masennus ja ahdistusoireita ja 30 % nuorista psykososiaalisia oireita. (THL, 2024-b.)

Maahanmuuttajan kokemat traumaattiset menetykset eivät välttämättä ole konkreettisia menetyksiä, mutta henkilö voi kokea niitä joutuessaan täysin uuteen ympäristöön. Traumaattisista menetyksistä objektimenetykset ovat konkreettinen, jossa uudessa ympäristössä ei ole läheisiä ihmisiä tai tuttuja paikkoja. Autonomian menetys heikentää itsenäistä pärjäämistä ja selviytymistä uudessa kulttuurissa. Vieraskieli, yhteiskuntajärjestelmä ja -rakenne ovat outoja, ja maahanmuuttaja tarvitsee toisen ihmisen tukea ja ohjausta kyetäkseen hoitamaan omia asioitaan. Kielitaidottomuus voi vaikuttaa myös osallisuuteen. Arkielämän kielitaidolla ei välttämättä voi osallistua keskusteluihin itseään tyydyttävällä tavalla tai hoitaa itsenäisesti virallisia asioita. Sosiaalinen menetys on moniulotteisin. Maahanmuuttajan taitoja ja kykyjä ei tunnisteta, esimerkiksi aikaisemmin hankittu koulutus ei ole pätevä. Myös perhedynamiikan muutokset voivat lisätä sosiaalista menetystä. Vaimo oppii miestä nopeammin uuden kielen tai lapset omaksuvat vanhempia nopeammin uuden kulttuurin toimintatavat. Nämä voivat vaikuttaa perheen hyvinvointiin. (Karvonen, 2018, s. 9–14.)

2.4 Kotouttaminen

Maahanmuutto tuo mukanaan kotoutumistarpeita ja niihin liittyvää palvelutarvetta, mikä helpottaa sopeutumista uuteen maahan. Kotouttamisella tuetaan maahanmuuttajien kotoutumisen etenemistä tarjoamalla siihen resursseja (Saukonen 2020, s. 25, 60). Kotoutumista edistävä työ käsittää monipuolisia tehtäviä, eikä kaikki maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa tehtävä työ ole automaattisesti kotouttamistyötä. Kotouttamistyö on osa laajempaa maahanmuuttajatyötä, keskittyen tarjoamaan asiakkaille tarvittavaa arjen haasteisiin. Kotoutumista edistäviä palveluja myönnetään maahanmuuttajille, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu oleskelulupa, rekisteröity oleskeluoikeus tai myönnetty oleskelukortti (L681/2023, 5 §).

Kaikilla Suomessa oleskelevilla maahanmuuttajilla, mukaan lukien tilapäisesti maahansaapuneet, kuten opiskelijat ja työn perusteella oleskeluluvan saaneet, on oikeus lain mukaisesti saada kotoutumista edistäviä palveluja ja toimenpiteitä (Kotoutuminen.fi, 2023-c). Turvapaikanhakijat eivät ole mukana virallisten

kotouttamistoimien piirissä, elleivät he ole saaneet lainmukaisesti myönnettävää oleskelulupaa. Heille tarjotaan vastaanottokeskuksissa työ- ja opintomahdollisuuksia edistämään turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien itsenäisyyttä (Saukkonen, 2020, s. 77).

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki määrittää maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen ja turvapaikanhakijoiden välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon varmistamisen. Tällä lailla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa, valinnan vapautta ja yksilöllistä kehitystä tukien, tavoitteena osallistuminen työelämään ja yhteiskuntaan säilyttäen oman kielen ja kulttuurin. Kotouttaminen on viranomaisten järjestämiä toimenpiteitä ja voimavaroja kotoutumisen edistämiseksi (L 681/2023, 1. §).

Kotoutumista edistävän lain perusteella maahanmuuttajan osaaminen ja palvelun tarpeet arvioidaan alkukartoituksella. Alkukartoituksen tarkoituksena on arvioida maahanmuuttajan valmiudet ja tarpeet kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden suunnittelemiseksi. Alkukartoitus sisältää muun muassa maahanmuuttajan koulutus- ja työhistorian, kielitaidon sekä muut kotoutumista edistävät tai estävät tekijöiden arvioiminen. Sen perusteella laaditaan kotouttamissuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista. Perheelle laadittavassa kotoutumissuunnitelmassa tulee erityisesti kiinnittää huomiota perheen, lapsen ja nuoren terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen sekä vanhempien koulutuksen tarpeisiin. (L681/2023, 15. §, 16. §, 19. §, 21. §.)

Maahanmuuttaneiden yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen on keskeistä sujuvan kotoutumisen kannalta. Palveluiden tulee olla oikea-aikaisia, tukea toisiaan ja muodostaa sujuva kokonaisuus. Kehittämishankkeissa on rakennettu erilaisia polkumalleja eri kohderyhmille, kuten nuorille, työnhakijoille ja haavoittuville ryhmille. Maahanmuuton alkuvaiheeseen panostetaan tarjoamalla perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja palveluista. Tämä sisältää esimerkiksi Tervetuloa Suomeen -oppaan tarjoaman perustiedon, ohjauksen ja neuvonnan sekä alkukartoituksen palvelut. On tärkeää suunnata palvelut kaikille maahanmuuttajille

sen sijaan, että ne kohdennettaisiin tietyille ryhmille. Peruspalveluiden saata-
vuus, henkilöstön osaaminen ja palvelutarpeiden tunnistaminen ovat avainase-
massa kotoutumista edistävän työn onnistumisessa. (Kotoutuminen.fi, i.a.)

Kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton palveluiden tarjoajina toimivat erityi-
sesti kunta, hyvinvointialue ja työ- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut). Kunta vastaa
kotoutumisen kehittämisestä ja suunnittelusta, kun taas hyvinvointialue ja TE-pal-
velut tarjoavat konkreettisia palveluita. Kotoutumislaki määrittelee palvelut, joita
Suomeen pysyvästi muuttaville tarjotaan. Näihin kuuluvat muun muassa perus-
tietoaineisto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotou-
tumiskoulutus. Lisäksi perheryhmäkodit ovat osa kotoutumislain mukaisia palve-
luita. (Kotoutuminen.fi, i.a.)

Suomessa on haasteita toteuttaa yksin saapuvien pakolaisten oikeutta perhe-
elämään. Vuosittain hylätään noin sata lapsen perheenyhdistämishakemusta,
koska Suomessa olevalla vanhemmalla ei ole kriteerien täyttäviä tuloja. Samasta
syystä hylätään myös perheenyhdistämishakemuksia kansainvälistäsuojelua
saaneilta henkilöiltä, koska perheenkokoajalla ei ole riittäviä tuloja. (Suomen pa-
kolaisapu, i.a.) Suomalainen perhekäsitys voi olla suppeampi muihin maihin ver-
rattuna. Ulkomaalaislaki määrittelee perheenjäseniksi alle 18-vuotiaan naimatto-
man lapsen tai Suomessa asuvan alle 18-vuotiaan huoltajan, aviopuolison suku-
puolesta riippumatta, jos on asuttu yhdessä vähintään kaksi vuotta tai on yhtei-
nen alaikäinen lapsi. Puolisoksi katsotaan myös kansallisesti rekisteröidyssä pa-
risuhteessa oleva samaa sukupuolta oleva henkilö. (L301/2004 37. §.) Perheen-
kokoajalla täytyy olla riittävä toimeentulo. Esimerkiksi kahden aikuisen ja kahden
lapsen perheellä täytyy olla 2600 euron nettotulot kuukaudessa perheenyhdistä-
miseksi (Maahanmuuttovirasto, 2024).

3 YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS

3.1 Oikeudenmukainen yhteiskunta ja yhdenvertaisuus

Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa yhdenvertaisuus on keskeinen periaate, joka takaa kaikille samat perusoikeudet (THL, 2024-c). Yhdenvertaisuuslaki (L1325/2014) määrittelee, miten yhdenvertaisuus toteutuu ja kuinka syrjintää pyritään estämään. Lain tavoitteena on varmistaa, että kaikilla kansalaisilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan eri osa-alueille ilman syrjintää tai ennakkoluuloja. Viranomaisten on otettava yhdenvertaisuus huomioon kaikessa toiminnassaan ja toteutettava toimenpiteitä, jotka huomioivat eri ryhmien erityistarpeet.

Laki kieltää syrjinnän muun muassa alkuperän, kansalaisuuden, iän, uskonnon, kielen, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella. Tämä laki on keskeinen väline yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden edistämiseksi, erityisesti koulutuksessa ja työympäristöissä, joissa sen avulla pyritään varmistamaan tasavertaiset mahdollisuudet kaikille. (L1325/2014.)

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden toteutumiseen vaikuttaa perheen tilanne. Vaikka suurella osalla lapsista ja nuorista menee hyvin, on yhdenvertaisuuden toteutumisessa puutteita. Erityisesti ilman huoltajaa maahan tulleet alaikäiset ovat haavoittuvassa asemassa. Vanhempia kuormittavat tekijät, kuten toimeentulon niukkuus, terveydelliset ongelmat ja alhainen koulutustaso vaikuttavat suoraan lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Lasten kotoutumisen edellytyksiä parantaa vanhempien kielitaidon kehittäminen ja työllisyyden parantaminen. (Kotouminen.fi, 2021.) Vanhempien sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan vaikuttaa perheiden tilanteisiin. Tämän vuoksi vanhempien koulutuksen, työllisyyden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen viranomaistoimin on tärkeää. (Kääriälä ym., 2020, s. 13.)

3.2 Yhdenvertaisuuden haasteet

Yhdenvertaisuusohjelman toteutumisesta on raportoitu eri tasoilla, ja sen edistämistä on arvioitu useilla eri osa-alueilla, kuten koulutuksessa, työllisyydessä ja sosiaalipalveluissa. Arvioinneissa on tullut esiin tarpeita parantaa eri ryhmien osallisuutta ja syrjinnän ehkäisyä eri yhteiskunnallisilla sektoreilla. Ohjelman tavoitteena on luoda tasa-arvoisempia mahdollisuuksia kaikille, ja sen vaikutuksia tarkastellaan säännöllisesti eri viranomaisten ja asiantuntijaryhmien toimesta. Edistystä on tapahtunut monilla alueilla, mutta haasteet ja eriarvoisuuden ilmenemismuodot ovat edelleen olemassa, erityisesti haavoittuvimmissa ryhmissä. (Euroopan neuvosto, 2024.) Yhdenvertaisuuden edistämisessä on edelleen merkittäviä haasteita, erityisesti syrjinnän ja rasismien osalta. Syrjintää esiintyy eri yhteiskunnallisilla aloilla, kuten työelämässä, koulutuksessa ja sosiaalipalveluissa. (Valtioneuvosto, 2023, s. 6.)

3.3 Mitä osallisuus on?

Sana osallisuus pitää sisällään inklusion, kuulumisen, vaikuttamisen ja osallistumisen käsitteet. Englanniksi osallisuudesta käytetään joko termiä participation tai social inclusion, asiayhteyden mukaan (Salminen ym., 2021, s. 82). Osallisuuden viitekehys koostuu useista eri teorioista, jotta voidaan selittää ihmisen toimintaa ja yhteisen olemisen järjestämistä. Viitekehysten mukaan ihminen on kiinnittynyt yhteen tai useampaan kokonaisuuteen tai suhteeseen, jossa hän tuottaa ja jakaa hyvinvointia sekä arvot ja arvostukset muovautuvat. Kehyksen pohjalta voidaan palveluita ja politiikkaa kehittää, jotta ihmisten osallisuus toteutuu. (Isola ym., 2017, s. 8–10).

Ihminen kokee olevansa osallinen ja merkityksellinen kun hän kokee tulleensa kuulluksi ja kuuluvansa johonkin. Hänellä on mahdollisuus vaikuttaa elämänsä kulkuun sekä omiin ja yhteisiin asioihin. Ollakseen osallinen henkilön täytyy kokea luottamusta sekä keskinäistä kunnioitusta. Hänellä on riittävä toimeentulo ja tietoa sekä taitoa hankkia toimeentulo ja käyttää palveluita sekä osallistua

hänelle merkitykselliseen toimintaan ja uskoa mahdollisuuksien olemassa olemiseen. (THL, 2023, s. 17.)

Sosiaaliset suhteet kuten perhe, ystävät ja kaveripiiri mahdollistavat merkityksellisen kuulumisen tunteen ja tarjoavat tukea. Arkiset palvelut, joita ovat muun muassa koulu, neuvola, kauppa ja harrastukset luovat päivittäisten asioiden hoitamisen ohella yhteyksiä toimijoiden välille ja tarjoavat turvaa. Työmarkkinoille tai poliittiseen toimintaan osallistuminen luo toimintaresursseja sekä antaa mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan ylläpitämiseen ja vaikuttamaan muutokseen pyrkivään toimintaan. (Salminen ym., 2021, s. 85.)

Osallisuus syntyy mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämään, kuulua itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin ja saada tukea tähän. Osallisuuteen kuuluu myös mahdollisuus yhdessä tekemiseen ja toimimiseen sekä yhteisen hyvän tuottamiseen ja jakamiseen. (THL, 2023.)

Osallisuuteen kuuluu aineellisia ja aineettomia hyvinvointia tuottavia lähteitä. Aineellisia ovat muun muassa toimeentulo, asuminen ja koulutus. Aineettomia ovat esimerkiksi turva ja luottamus. Palvelut sijoittuvat aineellisten ja aineettomien välimaastoon. (Isola ym., 2017, s. 3.) Turvallisuuden tunteen luomisella ja molemmin puoleisella kunnioituksella luodaan turvallinen ympäristö, jossa maahanmuuttajat voivat ilmaista itseään ilman pelkoa syrjinnästä tai ennakkoluuloista, on välttämätön. Tämä vaatii kulttuurisensitiivistä lähestymistapaa, jossa kunnioitetaan maahanmuuttajien taustoja ja kulttuureja. (Leemann & Hämäläinen, 2015, s. 78.)

Osallisuus on keskeinen osa maahanmuuttajien kotoutumisprosessia. Se syntyy yhteistyöstä, jossa otetaan huomioon maahanmuuttajien aikaisemmat kokemukset, taidot ja voimavarat. Maahanmuuttajille on tarjottava mahdollisuus ilmaista ajatuksensa, tarpeensa ja toiveensa sekä saada tukea ja tietoa toimenpiteisiin. Osallisuus edistää yksilön tunnetta siitä, että hän on arvostettu ja tärkeä osa yhteisöä, mikä puolestaan voi parantaa itsevarmuutta, hyvinvointia ja motivaatiota integroitua uuteen yhteiskuntaan. (Leemann & Hämäläinen, 2015.)

3.4 Osallisuuden edistäminen

Osallisuuden edistämisessä on ensisijaisen tärkeää yhteistyö sekä avoin ja selkeä kommunikointi. Tämä varmistaa, että maahanmuuttajat ymmärtävät heille tarjotut mahdollisuudet ja voivat osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan. Osallisuuden edistämiseksi voidaan tarjota maahanmuuttajille koulutusta ja tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Luoda foorumeja ja prosesseja, joissa maahanmuuttajat voivat tuoda esiin näkemyksiään ja osallistua päätöksentekoon. Toteutetaan projekteja, jotka edistävät yhteisöllisyyttä ja mahdollistavat maahanmuuttajien osallistumisen paikallisyhteisön toimintaan. (Leemann & Hämäläinen, 2015., s. 590) Tarjottavien palvelujen tulee olla oikea-aikaisia ja niiden tulee lisätä elämän hallittavuutta ja ymmärrettävyyttä. Riittävän toimeentulon turvaaminen lisää myös osallisuutta. (Isola ym., 2017, s. 25.)

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden osallisuutta edistetään ottamalla hänet mukaan ryhmän toimintaan. Pelkkä mukana olo ei edistä osallisuutta, vaan toiminnan vastavuoroisuus ja vuorovaikutuksellisuus ovat merkityksellisiä. Vuorovaikutuksellisessa suhteessa kielen oppiminen ja käyttäminen autenttisissa tilanteissa on luontevaa. Ne lisäävät halua oppia ja käyttää toista kieltä sekä halua kuulua ryhmään ja kotoutua. (Sool, 2018.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella maahanmuuttajavanhempien kotoutumista. Keskitymme tunnistamaan heidän kohtaamiaan haasteita sekä perehdymme saatavilla oleviin kotoutumispalveluihin ja toimenpiteisiin, jotka tukevat kotoutumista. Opinnäytetyön tavoitteena on syventää ymmärrystä maahanmuuttaneiden vanhempien kohtaamista haasteista erityisesti naisten näkökulmasta, koska äideillä on keskeinen rooli perheiden kotoutumisprosessissa. Pyrimme

tunnistamaan käytäntöjä, jotka voivat edistää perheiden kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja siten parantaa heidän elämänlaatuaan.

Haemme vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mikä on tukenut maahanmuuttaneita vanhempia sopeutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan?
2. Millaisia haasteita maahanmuuttaneet vanhemmat ovat kohdanneet kotoutumisprosessin aikana?

5 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA KOHDERYHMÄ

Opinnäytetyön tutkimusympäristönä ja työelämäkumppanina toimiva African Care tarjosi tutkimukselle monipuolisen ympäristön erityisesti maahanmuuttaneiden naisten ja perheiden parissa. Järjestö järjestää erilaisia kotoutumista tukevia toimintoja ja vertaisryhmiä, jotka mahdollistavat kokemusten jakamisen sekä tuen saamisen. Toiminta keskittyy kotoutumisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tarjoten neuvontaa ja ohjausta eri aiheista, kuten sosiaalipalveluista, koulutuksesta ja työllistymisestä. Järjestön tarjoamat resurssit, kuten tilat, osallistujat ja ammatillinen tuki, ovat merkittäviä tekijöitä tutkimuksen onnistumisessa mahdollistaen vuoropuhelun maahanmuuttaneiden perheiden äitien kanssa. Kohderyhmänä olivat maahanmuuttajataustaisten vanhempia äidit sekä isät, jotka olivat saapuneet Suomeen vuosien 2003 ja 2021 välillä. Haastateltavat olivat tulleet maahan täysi-ikäisinä. He saivat kertoa kokemuksistaan ja antaa äänen niille, jotka ovat usein vähemmistönä. Äitien lisäksi haastattelimme isiä puhelimen haastatteluna. Kohderyhmän valintaan vaikutti heidän omakohtainen kokemus perheensä kotoutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä tekee heidän näkemyksistään erityisen arvokkaita tutkimuksen kannalta.

African Care on vuonna 2001 perustettu kansalais- ja kehitysyhteistyöjärjestö, jonka perustajia ovat sosiaali- ja terveysalalla työskennelleet maahanmuuttajataustaiset naiset. Suomessa toiminnan tavoitteena on maahanmuuttaneiden naisten henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edistäminen osana kotoutumista. Lisäksi tavoitteena on tukea työelämän ulkopuolella olevia maahanmuuttajataustaisia naisia ja edistää heidän osallisuuttaan sekä oppimis- ja työllistymismahdollisuuksiaan. African Caren työn punaisena lankana on yhdenvertaisuuden, kulttuurisen monimuotoisuuden, naisten oikeuksien ja sukupuolten välisen tasa-arvon sekä ihmisoikeuksien edistäminen. (African Care, 2024.)

African Care saavuttaa vuosittain lähes 400 maahanmuuttajataustaista naista, joista noin 30 osallistuu aktiivisesti nuorten ryhmiin. Neuvontapalveluja käyttää vuosittain noin 300 asiakasta. African Caren toiminta on kasvattanut maahanmuuttaneiden naisten osaamista hyvinvointi- ja terveyspalveluihin liittyvissä asioissa, lisännyt suomen kielen oppimista, kasvattanut itsetuntoa ja auttanut kotoutumisessa.

Se tekee tuloksellista kehitysyhteistyötä ja on vakuuttava asiantuntijataho esimerkiksi naisten terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Asiantuntevalla kehitysyhteistyöjärjestöllä on pitkä historia kehitysyhteistyöhankkeista, joista tällä hetkellä merkittävin on Somaliassa sijaitseva synnytysklinikka- ja kotoutumishanke. Meneitä kehitysyhteistyöhankkeita ovat muun muassa Naiset päätöksenteossa -hanke, Kehitysmaiden naisvaikuttajat -hanke, rikosensorjuntahanke, HIV/AIDS-valistustyöhanke, Terve perhe -hanke sekä Suomessa toteutettu Suomentti -hanke, joka keskittyi somalialaistaustaisten ja yläkouluikäisten nuorten hyvinvoinnin ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseen. (African Care, 2024.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Aineiston keruu

Taustatietoa saatiin tutustumalla aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät maahanmuuttajaperheiden kotoutumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Varsinainen tutkimusaineisto saatiin puolistrukturoitujen haastattelujen avulla. Puolistrukturoitu haastattelu mahdollisti sekä ennalta suunniteltujen kysymysten esittämisen että joustavan keskustelun, jolloin haastateltavat pystyivät tuomaan esiin myös itselleen tärkeitä teemoja (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 87–88). Haastattelumenetelmän joustavuus mahdollisti myös tarkentavien kysymysten esittämisen, mikä syvensi ymmärrystä haastateltavien kokemuksista ja näkemyksistä (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 36–38).

Haastattelut toteutettiin touko- ja kesäkuussa 2024, ja ne järjestettiin African Caren tiloissa tai puhelimitse, mikäli se sopi paremmin osallistujille. African Caren rooli tutkimuksessa oli merkittävä, sillä järjestö tarjosi sekä yhteyksiä haastateltaviin että käytännön apua haastattelujen järjestämisessä. Kaikille haastateltaville annettiin etukäteen tietoa tutkimuksen tavoitteista ja haastattelujen tarkoituksesta. Heiltä pyydettiin kirjallinen suostumus osallistua tutkimukseen, ja tarvittaessa suostumuslomakkeet käännettiin heidän äidinkielelleen. Haastattelut kestivät 20–60 minuuttia riippuen haastateltavan ajankäytöstä ja jaksamisesta. Tutkimuksessa noudatettiin tarkasti eettisiä periaatteita, ja osallistujille kerrottiin heidän oikeuksistaan peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa tutkimuksen aikana. Haastattelut litteroitiin, jonka jälkeen ne käytiin läpi ja niistä poimittiin esille nousevat teemat. Näin aineisto analysoitiin systemaattisesti sisällönanalyysin periaatteita hyödyntäen (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 97).

Osa haastatteluista toteutettiin työpari-työskentelynä. Haastatteluissa ei käytetty tulkkia, vaan toinen meistä tulkki haastattelun aikana äitien omalla kielellä, esimerkiksi arabia, hindi tai urdui. Osa haastatteluista toteutettiin osittain englanniksi ja suomeksi. Yksi haastateltavaa suoriutui haastattelusta suomen kielellä. Osa haastatteluista suoritti toinen meistä yksin, jolloin haastateltavat kertoivat

avoimemmin kotoutumisprosessista ja kokemuksistaan. Isien haastattelut suoritettiin kokonaan puhelinhaastatteluina.

6.2 Aineiston laatu ja laajuus

Tutkimusaineiston laatu ja laajuus ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat opinäytetyön luotettavuuteen ja tulosten merkityksellisyyteen. Tässä tutkimuksessa aineisto koostui yhdestätoista puolistrukturoidusta haastattelusta, joissa haastateltavina olivat kahdeksan äitiä ja kolme isää. Haastateltavat valittiin African Caren kautta, mikä varmisti, että heillä oli kokemusta kotoutumisesta suomalaiseseen yhteiskuntaan. Haastateltavien tausta ja kokemukset tarjosivat monipuolisia näkemyksiä tutkimusaiheesta. Tämä laadullinen aineisto tarjoaa tietoa maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessista, haasteista ja onnistumisista.

Laadullinen tutkimus on keskeinen lähestymistapa ihmisten kokemusten ja merkitysten ymmärtämiseen. Toisin kuin määrällinen tutkimus, se keskittyy syventämään käsitystä tutkittavasta ilmiöstä subjektiivisten kokemusten ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Tavoitteena on selvittää, miten ihmiset hahmottavat todellisuuttaan ja mitä merkityksiä he liittävät kokemuksiinsa. Tämä edellyttää tutkijalta herkkyyttä tulkita aineistoa ja kykyä tarkastella ilmiöitä monesta eri näkökulmasta. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää erottaa yksilölliset kokemukset ja yhteisössä rakentuneet käsitykset. Kokemukset perustuvat tunteisiin ja havaintoihin, kun taas käsityksiin vaikuttavat kulttuuriset ja sosiaaliset normit. (Vilkka, 2015, s. 118–125.)

Tutkijan tulee tiedostaa omat lähtökohtansa ja pyrkiä objektiivisuuteen analysoidessaan aineistoa. Laadullinen tutkimus hyödyntää usein heuristisia lähestymistapoja, jotka auttavat löytämään uusia näkökulmia ja syventämään ymmärrystä tutkimuskohteesta. Tämä tutkimus ei pyri antamaan yksiselitteisiä vastauksia, vaan sen tavoitteena on ilmiöiden tarkastelu. Tämä edellyttää avointa mieltä ja valmiutta kyseenalaistaa omia ennakkokäsityksiä. Menetelmän avulla voidaan tuottaa tietoa, joka lisää ymmärrystä maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Aineiston huolellinen analyysi auttaa

tunnistamaan ilmiöitä, jotka voivat edistää tai estää kotoutumista, ja näin tutkimus voi tarjota arvokasta tietoa sekä päätöksentekijöille että kotoutumista tukeville organisaatioille. (Vilkkä, 2015, s. 119–120).

6.3 Aineiston analyysi

Aloitimme aineiston analysoinnin aineistolähtöisellä analyysillä. Kuuntelimme kaikki nauhoitetut haastattelut useita kertoja ja varmistimme, että litteroidut haastattelut vastaavat ääninauhoitteita (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 112–113). Aineiston analyysi toteutettiin sisällönanalyysin avulla, jossa keskeiset teemat ja ilmiöt tunnistettiin systemaattisesti. Prosessi alkoi tutkimuskysymysten pohjalta, ja aineisto jaettiin pienempiin osiin koodaamalla keskeiset käsitteet ja ilmaisut. Näistä muodostettiin teemoja, jotka edustivat tutkimuksen keskeisiä löydöksiä. Teemoittelun avulla nousivat esiin esimerkiksi yhteisön tuen merkitys, kielikoulutuksen rooli, perheiden kohtaamat haasteet ja kotoutumista edistävät tekijät. Analyysin aikana pyrittiin säilyttämään haastateltavien alkuperäiset sanamuodot mahdollisimman tarkasti, jotta heidän näkemyksensä ja kokemuksensa eivät vääristyisi. Lisäksi työpariyhteistyö vahvisti tutkimuksen luotettavuutta ja vähensi subjektiivisuuden vaikutusta. Tuloksena saatiin monipuolinen ja syvälinen käsitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumiskokemuksista.

Analyysissä nousi esiin useita keskeisiä teemoja, kuten yhteisön tuki, kielikoulutuksen merkitys, perhettä tukevat palvelut sekä integroitumisen haasteet, kuten työllistymisvaikeudet, kulttuuriset erot ja syrjintäkokemukset. Nämä teemat muodostavat tutkimuksen tulosten perustan ja auttavat ymmärtämään, mitkä tekijät vaikuttavat maahanmuuttajaperheiden integroitumisprosessiin joko positiivisesti tai haitallisesti. Lisäksi havaintoaineisto täydensi ja syvensi haastattelujen kautta saatuja tietoja, tarjoten kontekstuaalista tietoa haastattelujen tueksi. Tämä yhdistelmä teki analyysistä kattavamman ja monipuolisemman. Analyysin tavoitteena oli myös tunnistaa tilanteita, joissa maahanmuuttajaperheiden kotoutuminen on onnistunut hyvin sekä tekijöitä, jotka ovat estäneet onnistumista. Näiden löydösten avulla voitiin syventää ymmärrystä siitä, miten yhteiskunta voi tukea maahanmuuttajaperheitä kotoutumisprosessissa. Lopputuloksena saatiin

kokonaisvaltainen kuva maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden integroimiskokemuksista, mikä luo pohjan johtopäätöksille ja suosituksille, joita käsitellään tutkimuksen myöhemmissä osioissa.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

7.1 Haasteet kotoutumisprosessissa

Haastateltavat toivat esille henkilökohtaisia kokemuksiaan syrjinnästä, kielimuurista, byrokratiasta ja muista haasteista, jotka vaikuttivat heidän hyvinvointiinsa ja kotoutumisprosessiinsa. Nämä haasteet muodostavat merkittäviä esteitä maahanmuuttajavanhempien kotoutumiselle ja vaativat yhteiskunnallista huomiota sekä ratkaisuja.

Syrjintä ilmenee monissa eri yhteyksissä, kuten työpaikoilla, koulutuksessa ja päivittäisissä sosiaalisissa tilanteissa. Haastateltavat kertoivat, että syrjinnän kokemukset ovat vahvistaneet tunnetta eristyneisyydestä ja ulkopuolisuudesta, mikä vaikeuttaa kotoutumista entisestään. Kielimuri ja byrokratia ovat olleet merkittäviä haasteita monille haastateltaville. Esimerkiksi pankkitilin avaaminen, terveyspalvelujen saaminen ja henkilökortin hakeminen ovat olleet hankalia prosesseja, jotka ovat hidastaneet kotoutumista.

H11: Vaikka tiedän, että Suomessa on monia hyviä asioita, kielimuri ja byrokratia ovat olleet suuria haasteita. Pankkitilin avaaminen ja terveyspalvelujen saaminen olivat erittäin vaikeita, erityisesti alussa. Esimerkiksi henkilökorttiin hakeminen oli haastavaa, sillä en tiennyt, mihin mennä tai miten toimia. Se, että pankkitilin avaaminen vaati henkilökortin, oli ongelma, sillä kortin saaminen kesti pitkään.

Työllistyminen on ollut erityisen haastavaa monille haastateltaville, joilla on heikko suomen kielen taito tai maahanmuuttajatausta. Nämä tekijät ovat vaikeuttaneet työnhakua ja työelämään sopeutumista.

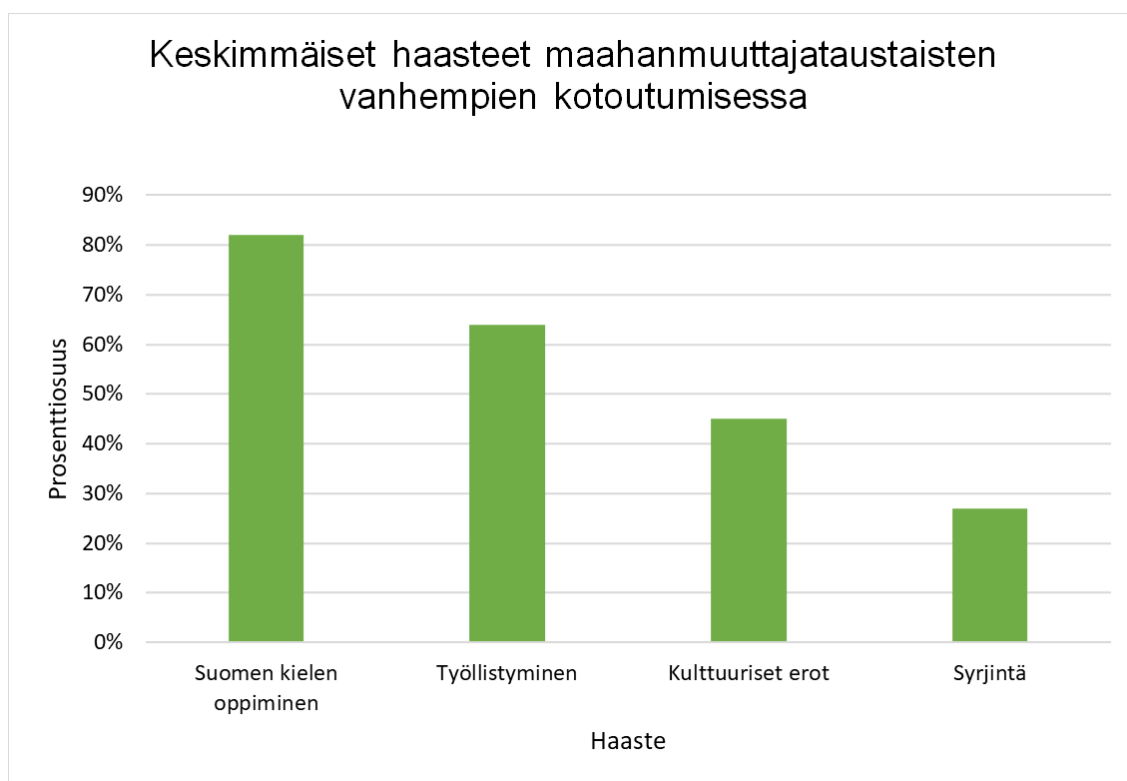
H8: Vaikka olen asunut Suomessa yli 20 vuotta, suomen kielen taitoni on edelleen heikko, mikä vaikeuttaa työnhakua. Olen käynyt kielikursseja, mutta perhesyyt, kuten lasten hoitaminen, keskeyttivät ne. Olen myös suorittanut peruskoulun ja ammattikoulun ompelijaksi, mutta en ole saanut töitä, vaikka olen hakenut paljon. Hakemuksia tulee lähetettyä joka kuukausi, mutta en ole saanut yhtään haastattelukutsua. Mielestäni nimeni saattaa olla este työn saamiselle, koska se viittaa maahanmuuttajaan, ja kun työnantajat näkevät sen, he eivät vastaa hakemuksiin.

Opintojen keskeyttäminen ja perheen tuominen Suomeen ovat olleet emotionaalisesti raskaita kokemuksia joillekin haastateltaville. Lisäksi kielen oppimisen vaikeudet ja riittämätön tuki ovat vaikeuttaneet opintoja ja työelämään siirtymistä.

H9: Opintojen keskeyttäminen ja perheen tuominen Suomeen oli suuria haasteita. Se, että olin perheestä erossa, oli emotionaalisesti todella raskasta. En saanut tarpeeksi tukea yliopistolta, ja tietojen puute vaikeutti elämäni järjestämistä. Kielen oppiminen oli erityisen haastavaa, sillä vaikka opiskelin suomea, en saanut riittävästi mahdollisuuksia harjoitella kieltä käytännön tilanteissa.

Tutkimuskysymyksen osalta keskeisimmät haasteet olivat kielimuurin, työllistymisen vaikeudet, kulttuuriset erot ja syrjintä.

Maahanmuuttajavanhempien kokemia haasteita kuvataan prosenttiosuuksina alla olevassa kaaviossa (kaavio 1). Haastatelluista 80 prosenttia koki suomen kielen oppimisen suurimmaksi haasteeksi. Heikko kielitaito vaikuttaa työllistymiseen ja haastateltavista reilu 60 prosenttia koki haasteita työllistymisessä. Myös asenteet maahanmuuttajia kohtaan sekä ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnistamisen haasteet vaikuttavat työllistymiseen. Kielikurssien ja työllistymistä edistävien palvelujen kehittäminen edistävät kotoutumista. Puolet haastateltavista toivat esille kulttuuriset erot haasteena kotoutumiseen. Erilaiset arvot, normit ja käytänteet vaikeuttavat sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastateltavista vain 30 prosenttia toi esille syrjinnän kokemuksia, vaikka syrjintä on huomattava este kotoutumiselle. Haastattelijan ollessa kantasuomalainen, haastateltavat toivat syrjinnän kokemuksiensa esille huomattavasti vähemmän verrattuna maahanmuuttajataustaisen henkilön tehdessä haastatteluja.

Kaavio 1 Keskeisimmät haasteet maahanmuuttajavanhempien

7.2 Kotoutumista edistävät tekijät

Haastatteluissa esiintyi useita myönteisiä kokemuksia, jotka viittasivat siihen, että yhteisön ja järjestöjen tarjoama tuki on tärkeää maahanmuuttaneiden vanhempien kotoutumisessa. Kielikoulutus, lasten koulunkäynti ja yhteisön tuki nousivat keskeisiksi tekijöiksi, jotka edistävät kotoutumista.

H4 Uskon kuitenkin, että lasten koulunkäynnillä on suuri merkitys kotoutumisessa. Työnhaku on ollut myös vaikeaa, mutta kielitaidon kehittäminen on auttanut minua löytämään itseluottamusta.

Lasten koulunkäynti on ollut tärkeä tekijä monien perheiden kotoutumisessa. Koulu tarjoaa lapsille mahdollisuuden oppia kieltä ja luoda suhteita suomalaisiin lapsiin, mikä edistää koko perheen sopeutumista.

H6: Kun lapseni aloittivat koulun, he oppivat kielen nopeasti, ja se on auttanut heitä sopeutumaan hyvin. Koulun järjestämät harrastukset ovat myös vähentäneet kiusaamista ja parantaneet lasten sosiaalisia taitoja. Suomalaiset ystävät ovat olleet todella tärkeitä. He auttavat

ja tukevat arjessa. Kun tulin Suomeen, oli aluksi vaikeaa, mutta ystävät opettivat minulle suomea ja auttoivat ymmärtämään kulttuuria ja yhteiskuntaa.

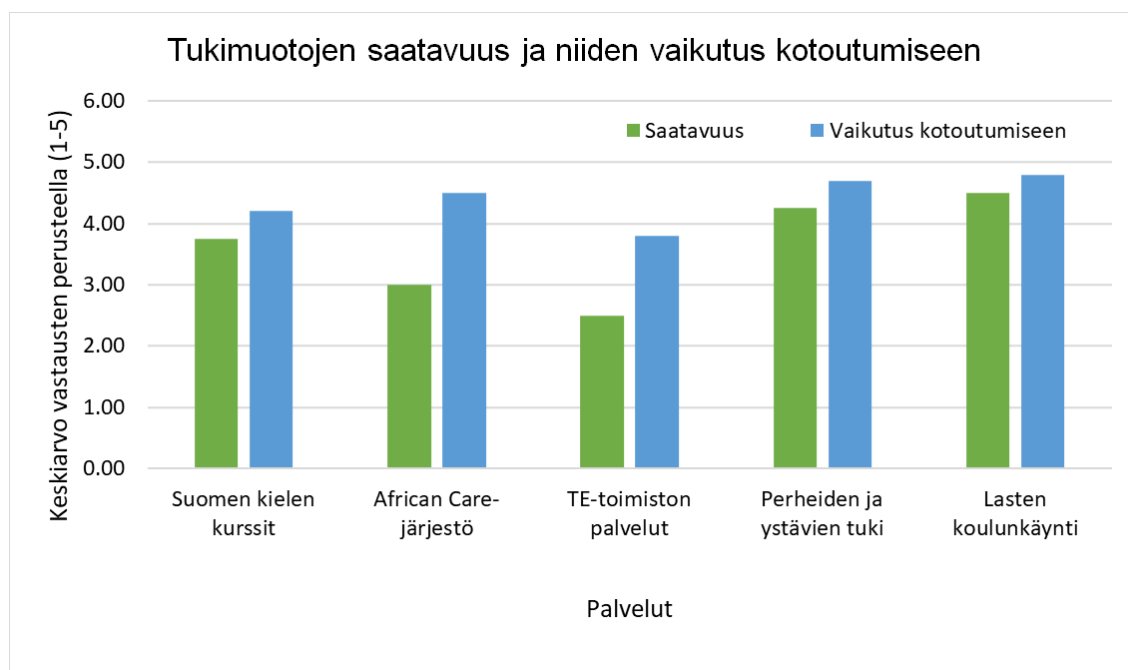
African Care -järjestön tarjoamat matalan kynnyksen suomen kielen kurssit nousivat esiin merkittävänä tukimuotona. Kielikurssit eivät ainoastaan paranna kieli-taitoa, vaan ne mahdollistavat myös sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurisen ymmärryksen kehittymisen. Perheiden ja ystävien tuki on ollut keskeinen tekijä kotoutumisessa. Suomalaiset ystävät ovat auttaneet monia haastateltavia sopeutumaan uuteen ympäristöön ja oppimaan suomen kieltä.

H3: African Care on auttanut minua oppimaan suomea ja löytämään uusia ystäviä. Ilman heidän tukeaan kotoutuminen olisi ollut paljon vaikeampaa. Alussa oli vaikeaa, koska en osannut kieltä ja tunsin itseni yksinäiseksi. African Care tarjosi minulle mahdollisuuden osallistua kursseihin ja tapahtumiin, jotka auttoivat kielitaidon kehittämisessä ja yhteisön löytymisessä. Samalla he tukivat sopeutumistani kulttuuriin ja arjen rutiineihin, mikä auttoi minua ymmärtämään suomalaisia tapoja ja arvostuksia.

Haastatteluista nousi esiin, että yhteisön tuki, kielikoulutus ja lasten koulunkäynti ovat ratkaisevassa roolissa maahanmuuttajataustaisten perheiden kotoutumisprosessissa. Nämä tekijät eivät ainoastaan helpota perheiden sopeutumista, vaan myös vahvistavat heidän elämänlaatuaan ja mahdollisuuksiaan osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumisen onnistuminen riippuu näiden tekijöiden vahvistamisesta ja kehittämisestä.

Palvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta on kuvattu alla olevassa kaaviossa (kaavio 2). Suomen kielen kurssit ovat tärkeä kotoutumista edistävä tekijä, ja niiden vaikutus kotoutumiseen arvioidaan korkeammaksi kuin niiden saatavuus. African Caren palvelut vaikuttavat merkittävästi naisten kotoutumiseen, koska palvelut on suunnattu vain naisille. TE-toimiston palveluiden saatavuus sekä vaikutus kotoutumiseen ovat kaavion matalimpia, mikä viittaa tarpeeseen kehittää näitä palveluita paremmin saavutettaviksi ja vaikuttavammiksi. Perheiden ja ystävien tuki on sekä hyvin saatavilla että erittäin tärkeä kotoutumisen kannalta, tämä korostaa sosiaalisten verkostojen merkitystä. Lasten koulunkäynti on kaavion mukaan helposti saatavilla ja sillä on merkittävä vaikutus kotoutumiseen. Tämä viittaa siihen,

että koulutusjärjestelmä tukee merkittävästi maahanmuuttaja vanhempien asettumista uuteen yhteiskuntaan. Kaavio korostaa, että monet tukimuodot ovat vaikuttavia, mutta niiden saatavuutta voisi parantaa, erityisesti kielenopetuksen ja työllisyyspalveluiden osalta.

Kaavio 2: Tukimuotojen saatavuus ja niiden vaikutus kotoutumiseen

8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Aloittaessamme opinnäytetyömme perehdyimme Arene ry:n julkaisemiin ammatikorkeakoulujen opinnäytetöitä koskeviin eettisiin suosituksiin. Kiinnitimme huomiota keskeisiin periaatteisiin, kuten osallistujien informointiin, suostumuksen hankintaan, anonymiteetin ja luottamuksellisuuden varmistamiseen sekä lähdemateriaalin avoimuuteen. Noudatimme näitä periaatteita tutkimuksen jokaisessa vaiheessa (Arene, 2019, s. 7). Tutustuimme aiheeseen lukemalla julkaisuja ja seuraamalla uutisointia kotoutumiseen liittyvistä kysymyksistä, mikä auttoi ymmärtämään tutkimusaihetamme paremmin ja varmistamaan eettisesti kestävä toimintatavat aineistonkeruussa ja analyysissä.

Tutkijan on kunnioitettava tutkittavien ihmisarvoa ja heidän oikeuttaan päättää omista asioistaan. Tämä perustuu Suomen perustuslain (L731/1999, 6–23 §) takaamiin perusoikeuksiin. Tutkimuksessamme hankimme osallistujilta suostumukset ennen haastattelujen toteuttamista. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 7). Osallistujille kerrottiin tutkimuksen tarkoitus, aineiston käyttötarkoitus sekä säilytys- ja hävittämiskäytännöt, jotta he pystyivät tekemään tietoon perustuvan päätöksen osallistumisestaan. Haastateltavilla oli myös mahdollisuuden peruuttaa suostumus milloin tahansa (Liite 2). Haastatteluaineisto anonymisointiin ennen analysointia ja julkaisua, mikä esti yksittäisten henkilöiden tunnistamisen. Nämä toimet ovat keskeisiä tutkimuksen luotettavuuden ja eettisyyden varmistamisessa. (Arene, 2019, s. 8, 13.)

Tutkimuksen luotettavuus varmistettiin huolellisella lähdemateriaalin keruulla ja analyysillä. Käytimme mahdollisimman ajankohtaista ja relevanttia tietoa, mikä vahvisti tutkimuksen luotettavuutta. Ennen työn aloittamista tutustuimme ammattikorkeakoulujen eettisiin suosituksiin ja tietosuojalain sääntöihin. Tämä auttoi meitä ymmärtämään tutkimuksen eettiset ja juridiset velvoitteet ja varmistamaan tieteellisen käytännön noudattamisen. Eettisyys ja luotettavuus ovat keskeisiä vaatimuksia opinnäytetyössä. Eri vaiheissa noudatettavat periaatteet ja systemaattinen lähdemateriaalin käsittely varmistivat tutkimustulosten luotettavuuden ja eettisyyden (Arene, 2019, s. 7–14; Tietosuojalaki 1050/2018, 8 §).

Haastateltavien anonymiteetti ja yksityisyys on taattu käyttämällä tunnisteita, esimerkiksi H1, H2, eikä henkilöiden henkilöllisyyttä tai taustoja ole paljastettu. Tutkimuksen tuloksia on tarkasteltu kriittisesti, ja mahdolliset ennako-oletukset tai tutkijan vaikutus on pyritty pitämään minimissä. Tuloksia on havainnollistettu lainauksilla, mikä lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä ja helpottaa tulosten tulkintaa.

Tutkimuksen luotettavuus on varmistettu käyttämällä useita eri lähteitä ja systemaattista analyysiä. Eettiset näkökohdat ja tutkimuksen luotettavuus on otettu vakavasti huomioon tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimus noudattaa Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkimusetiikan periaatteita, ja sen tulokset on esitetty rehellisesti ja läpinäkyvästi.

9 JOHTOPÄÄTOKSET

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että maahanmuuttaneiden kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan on monimuotoinen ja monitahoinen prosessi, johon vaikuttavat sekä edistävät että haastavat tekijät. Keskeisiä kotoutumista tukevia tekijöitä ovat suomen kielen oppiminen, yhteisön tarjoama tuki sekä perhettä tukevat palvelut, kuten varhaiskasvatus ja koulutus. Matalan kynnyksen kielikurssit eivät ainoastaan edistä kielen oppimista, vaan myös tarjoavat mahdollisuuden sosiaalisten verkostojen luomiseen. Lisäksi järjestöjen, kuten African Care -järjestön, tarjoamat palvelut ovat olleet merkittävässä roolissa perheiden sopeutumisessa uuteen yhteiskuntaan.

Haasteita kotoutumisprosessissa ovat kuitenkin kulttuuriset erot, kielimuuri, työllistymisen vaikeudet ja syrjintä. Erityisesti kielitaidottomuus vaikeuttaa arjen asioiden hoitamista ja työllistymistä, kun taas kulttuuriset erot voivat johtaa väärinkäsityksiin ja sosiaaliseen eristäytymiseen. Työllistymisen esteinä ovat muun muassa pätevyyksien tunnustaminen ja mahdollinen syrjintä työmarkkinoilla. Lisäksi monimutkainen byrokratia asettaa lisähaasteita, erityisesti niille, joiden kielitaito on vielä kehittymässä.

Kotoutumisen edistämiseksi on tärkeää kehittää kielikoulutusta, tehostaa työllistymispalveluita ja parantaa viranomaisten palvelujen saavutettavuutta. On myös olennaista vähentää syrjintää ja tehdä palvelujärjestelmästä selkeämpi ja helpommin ymmärrettävä. Lisäksi yhteisöllisyyden ja vertaistuen merkitys korostuu, sillä ne tarjoavat turvaa ja tukea sopeutumisprosessissa. Onnistunut kotoutuminen edellyttää yhteiskunnallista panostusta ja monipuolista tukea, jotta maahanmuuttajat voivat osallistua yhteiskuntaan täysipainoisesti ja rakentaa elämänsä Suomessa.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on lisännyt tietoa ja ymmärrystä maahanmuuttajan kotoutumispolun monimuotoisuudesta. Kotoutuminen on monia vaiheita sisältävä prosessi, joka vaatii sekä yksilön omia ponnisteluja että yhteiskunnan tukitoimia. Yhteisön tuki ja käytännön resurssit, kuten kielikurssit ja perhettä tukevat palvelut, ovat keskeisessä roolissa kotoutumisen edistämässä. Haastateltavien kokemukset viittaavat siihen, että aktiivinen osallistuminen yhteiskuntaan lisää perheiden elämänlaatua ja auttaa heitä sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Haastatteluja tehdessä päädyimme siihen, ettemme käytä tulkkia. Haastattelut suoritettiin suomeksi ja englanniksi sekä joillakin muilla kielillä toisen meistä toimiessa tarvittaessa tulkkina. Haastattelut suoritettiin touko- ja kesäkuussa 2024 lyhyellä aikataululla. Pohdimme, oliko nopealla aikataululla vaikutusta haastattelu tuloksiin.

Haastatteluissa tuli ilmi useita positiivisia asioita suomalaisesta yhteiskunnasta ja suomalaisista yleensä. Tosin haastateltavien rohkeus tuoda esiin epäkohtia tai kohtaamiaan haasteita vaihteli sen mukaan, oliko haastattelija kantasuomalainen vai maahanmuuttaja taustainen henkilö. Mielestämme haastateltavat olivat avoimempia ja rohkeampia kertomaan kokemistaan haasteista, syrjinnästä ja rasismista maahanmuuttajataustaisen henkilön kanssa. Kantasuomalaisen henkilön kanssa keskustellessa he toivat esille enemmän toiveitaan ja suunnitelmiaan tulevaisuudessa. Moni äiti toi esille haaveensa opiskella lastenhoitajaksi ja työllistyvänsä alalle. Heille oli myös tärkeää saada omille lapsille hyvä koulutus.

Tulevaisuudessa voisi tutkia, miten erilaiset tukimuodot vaikuttavat kotoutumiseen ja kuinka niitä voisi kehittää. Esimerkiksi digitaalisten palveluiden kehittäminen ja hyödyntäminen voisi parantaa tiedonsaantia ja yhteisön osallistumismahdollisuuksia. Myös lakimuutosten vaikutukset ovat nähtävissä vasta tulevaisuudessa.

African care voi hyödyntää tekemäämme opinnäytetyötä toimintaansa suunnitellussaan ja kehittäessään. Heidän tarjoamansa palvelut ovat haastattelujen perusteella naisille merkityksellisiä tarjoten yhteisöllisyyttä ja vertaistukea.

10.1 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on tuonut esiin monia uusia näkökulmia ja syventänyt ymmärrystä sosiaalialan monimuotoisesta työkentästä. Erityisesti maahanmuuttajien kohtaamat haasteet, kuten kielimuuri, kulttuuriset erot ja syrjintä, ovat avautuneet haastattelujen kautta. Suomalaisessa kulttuurissa yksilöllisyys ja itsenäisyys ovat keskeisiä arvoja, kun taas maahanmuuttajille yhteisöllisyys ja yhteisön tuki voivat olla tärkeämpiä. Tämä ero voi tuoda jännitteitä ja epävarmuutta sopeutumisprosessissa. Opinnäytetyön tekeminen on vahvistanut ymmärrystä siitä, että sosiaalialan ammattilainen tehtävä tukee yksilöitä ja perheitä huomioimalla heidän taustansa, tarpeensa ja voimavarat.

Opinnäytetyön tekemisen aikana reflektoimme yhdessä ja erikseen omaa tekemistämme ja toimintaamme. Haastatteluista saamamme tieto lisäsi ymmärrystämme erilaisista kulttuureista ja taustoista sekä niiden vaikutuksista yksilön elämään ja hyvinvointiin. Voimme hyödyntää tätä kokemusta työskennellessämme sosiaalialalla. Opinnäytetyön tekeminen myös vahvisti suunnitelmallista ja systemaattista tiedonkeruun ja analysoinnin taitoa.

Parityöskentely vahvisti tiimityöskentely taitojamme sekä mahdollisti ammatillisen reflektoinnin opinnäytetyömme suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Opinnäytetyön toteutus vahvisti tiedon jäsentely sekä ammatillisen viestinnän taitojamme. Lisäksi opimme arvostamaan monikulttuurista ymmärrystä ja vuoropuhelua. Tätä ymmärrystä ja osaamista voimme hyödyntää työskennellessämme sosiaalialalla.

LÄHTEET

African Care. <https://www.africancare.fi/>

Arene ry. (19.12.2019). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Euroopan parlamentti. (18.7.2019). *Pakolaiset ja muuttoliike Euroopassa: tietoja ja tilastoja*. <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20170629STO78630/pakolaiset-ja-muuttoliike-euroopassa-tietoja-ja-tilastoja#mritelmt-keit-ovat-maahanmuuttajat-turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset-9>

Euroopan parlamentti. (2.7.2020). *Maahanmuuton syyt – mikä saa ihmiset lähtemään kodeistaan?* <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20200624STO81906/maahanmuuton-syyt-mika-saa-ihmiset-lahtemaan-kodeistaan>

Gothoni, R., & Siirto, U. (2016). *Pakolaisuudesta kotiin*. Gaudeamus.

Hirsijärvi, S., & Hurme, H. (2011). *Tutkimushaastattelu*. Gaudeamus.

Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Scheider, T., Valtari, S., & Keto-Tokoi, A. (2017) *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Työpöytä 33/2017. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN ISBN 978-952-302-917-0.pdf](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN%20ISBN%20978-952-302-917-0.pdf)

Kankaanpää, R., Eskelinen, N., Veszteg, C., Anand, J., Mäki-Opas, T., Vaarama, M., & Neuvonen, S. (2019). Varhaisessa kotoutumisen vaiheessa olevien pakolaistaustaisten aikuisten elämänlaatua selittävät tekijät. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(5–6), 539–542. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138882/YP1905-6_Kankaanpääym.pdf?isAllowed=y&sequence=2

Karvonen, M. (2018). Uuteen kulttuuriin asettuminen ja kotoutuminen. Teoksessa Zonzi, A., & Söderblom, N. (toim). *Pakolaisuus merkitykset*

ihmiselle ja yhteisölle. (s. 8–32). (Therapeia-säätiö). Kirjapaino Hermes Oy, Tampere.

Kotoutuminen.fi. (2021). Maahanmuuttajien tilanteet erilaisia ja eriarvoisia.

<https://kotoutuminen.fi/maahanmuuttajien-tilanteet>

Kotoutuminen.fi. (i.a.). *Kotoutumista edistävät palvelut.* Saatavilla 09.03.2024

<https://kotoutuminen.fi/kotoutumista-edistavat-palvelut>

Kääriälä, A., Keski-Säntti, M., Aaltonen, M., Haikkola, L., Huotari, T., Ilamkunnas, I., Juutinen, A., Kiilakoski, T., Merikukka, M., Pekkarinen, E.,

Rask, S., Ristikari, T. Salo, J., & Gissler, M. (2020). *Suomi seuraavan sukupolven kasvuympäristönä Seuranta Suomessa vuonna 1997 syntyneistä lapsista, joilla on ulkomailla syntynyt vanhempi.*

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140741/URN ISBN 978-952-343-582-7.pdf](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140741/URN_ISBN_978-952-343-582-7.pdf)

L1325/2014. Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325. [https://www.fin-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki)

[lex.fi/fi/laki/ajan-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki)

[tasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki)

L301/2004. Ulkomaalaislaki 30.04.2004/301. [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301#L4P37)

[tasa/2004/20040301#L4P37](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301#L4P37)

L681/2023. Laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681. [https://www.fin-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230681#L2)

[lex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230681#L2](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230681#L2)

L731/1999. Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. [https://www.fin-](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731)

[lex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731)

Leeman, L., & Hämäläinen, R-M. (2015). *Asiakasosallisuus. -sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke.* Terveyden ja hyvinvoinnin-

laitos. [https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopa-](https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf/6d5b8baf-d5e4-4618-add6-ca0b9a81f214/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf?t=1516029084395)

[ketti_Asiakasosallisuus.pdf/6d5b8baf-d5e4-4618-add6-](https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf/6d5b8baf-d5e4-4618-add6-ca0b9a81f214/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf?t=1516029084395)

[ca0b9a81f214/Tietopaketti_Asiakasosalli-](https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf?t=1516029084395)

[suus.pdf?t=1516029084395](https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopaketti_Asiakasosallisuus.pdf?t=1516029084395)

Maahanmuuttovirasto. (24.1.2024). *Toimeentuloedellytys Suomesta oleskelulu-*

van saaneen perheenjäsenelle. [https://migri.fi/toimeentuloedellytys-](https://migri.fi/toimeentuloedellytys-suomesta-oleskeluluvan-saaneen-perheenjasenelle)

[suomesta-oleskeluluvan-saaneen-perheenjasenelle](https://migri.fi/toimeentuloedellytys-suomesta-oleskeluluvan-saaneen-perheenjasenelle)

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018). *Working To-*

gether: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and Their

- Children in Finland*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/09/working-together-skills-and-labour-market-integration-of-immigrants-and-their-children-in-finland_g1g94967/9789264305250-en.pdf
- Salminen, J., Lehtonen, P., Rikala, S., Kuusisto, A-K., Luoma-Halkola, H., Puumala, E., Sointu, L., Wallin, A., & Häikiö, L. (2021). *Osallisuuden kehät: Näkökulmia hyvinvoinnin muotoutumiseen*. Focus Localis 3/2021. https://www.researchgate.net/publication/356493783_Osallisuuden_kehat_Nakokulmia_hyvinvoinnin_muotoutumiseen
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Saukkonen, P. (2020). *Suomi omaksi kodiksi: Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet*. Gaudeamus.
- Sool. (26.1.2018). *Kuinka maahanmuuttajaoppilaan osallisuutta voi edistää?* <https://www.sool.fi/oopiskelija/artikkelit/kuinka-maahanmuuttaja-oppilaan-osallisuutta-voi-edistaa/>
- Suomen pakolaisapu. (i.a.). *Kaikilla on oikeus perheeseen. Myös pakolaisilla*. Saatavilla 16.03.2024 <https://pakolaisapu.fi/oikeusollayhdessa/>
- Suomen Tietotoimisto. (i.a.). *Maahanmuutto, pakolaisuus, siirtolaisuus*. Saatavilla 17.2.2025 <https://stt.fi/tyylikirja/sanastot/juridisia-termeja/maahanmuutto-pakolaisuus-siirtolaisuus/>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (20.2.2024-a). *Kotoutuminen ja osallisuus*. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (20.2.2024-c). *Yhdenvertaisuus ja syrjintä*. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/yhdenvertaisuus-ja-syrjinta>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2023). *Osallisuuden edistäjän opas*. ohjaus 10/2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146717/URN_ISBN_978-952-408-088-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (4.7.2024-b). *Pakolaisuus ja mielenterveys*. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen->

moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttaneiden-mielenterveys/pakolaisuus-ja-mielenterveys

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. (8.12.2023). *Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus*. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

Tilastokeskus. (23.1.2025). *Kuolleisuus vähentynyt vuonna 2024 selvästi koronavuosista*. <https://stat.fi/julkaisu/cm0njmwfzjbik07w2ll48li7f>

Tilastokeskus. (25.1.2024). *Maahanmuuttojen määrä ennätysuuri Suomessa vuonna 2023*. <https://stat.fi/julkaisu/clmixlq2e5fnt0bw60d4l2t7g> Euroopan neuvosto. (2024). Arviointi valtioneuvoston yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmasta. <https://rm.coe.int/raportti-arviointi-valtioneuvoston-yhdenvertainen-suomi-toimintaohjelm/1680ad1af7>

UNCHR. (i.a.). *Mid- Year Trends. Key displacement and solutions trends in the first half of 2024*. Saatavilla 23.3.2025 <https://www.unhcr.org/mid-year-trends>

Valtioneuvosto (2023). *Tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa*. Valtioneuvoston kanslia. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165110/VN_tiedonanto_31082023.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. (4. uud. p.). PS-kustannus.

LIITE 1. Haastattelukysymykset

Yleiset taustakysymykset

Millainen on perheesi kokoonpano ja kuinka kauan olette olleet Suomessa?

Mitä toiveita ja odotuksia teillä oli muuttaessanne Suomeen?

Millainen oli aikaisempi ammattinne tai koulutuksenne ja kuinka hyvin se on tunnustettu Suomessa?

Sopeutumiseen ja integroitumiseen liittyvät kysymykset

Miten kuvailisitte omaa sopeutumistanne Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan?

Mitkä tekijät ovat olleet suurimpia haasteita sopeutumisessa?

Mitä konkreettisia tukitoimia tai palveluita olette käyttäneet sopeutumisenne tukemiseksi?

Miten näette oman roolinne ja mahdollisuutenne osana suomalaista yhteiskuntaa tulevaisuudessa?

Toiveet ja kehitysehdotukset

Mitä muutoksia tai lisäyksiä toivoisitte nykyisiin tukipalveluihin?

Millaisia kehitysehdotuksia teillä on integraatioprosessin parantamiseksi?

Miten näette, että suomalainen yhteiskunta voisi paremmin tukea maahanmuuttajaperheitä integroitumaan?

Tulevaisuuden näkymät

Mitkä ovat tulevaisuudensuunnitelmanne ja unelmanne Suomessa?

Miten näette oman perheenne aseman ja osallisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa pitkällä aikavälillä?

Millaisia odotuksia teillä on omasta ja lastenne tulevaisuudesta Suomessa?

Englanti

General Background Questions:

What is the composition of your family and how long have you been in Finland?

What hopes and expectations did you have when you moved to Finland?

What was your previous occupation or education, and how well is it recognized in Finland?

Questions Related to Adaptation and Integration:

How would you describe your adaptation to Finland and Finnish society?

What factors have been the biggest challenges in adaptation?

What specific support measures or services have you used to support your adaptation?

How do you see your role and opportunities as part of Finnish society in the future?

Hopes and Suggestions:

What changes or additions would you like to see in current support services?

What suggestions do you have for improving the integration process?

How do you think Finnish society could better support immigrant families in integration?

Future outlook:

What are your plans and dreams in Finland?

How do you see the position and participation of your family in Finnish society in the long term?

What expectations do you have for your own and your children's future in Finland?

Arabiaksi

للمقابلة الأسئلة

الخلفية حول العامة الأسئلة

فنلندا؟ إلى وصولكم منذ الوقت من مضى وكم عائلتك تكوين هو ما

فنلندا؟ إلى انتقلتم عندما لديكم كانت التي والتوقعات التطلعات هي ا

فنلندا؟ في اعترافه ومدى تحملونه كنتم الذي التعليم أو تمتلكونه كنتم الذي السابق العمل هو ما

والاندماج بالتكيف المتعلقة الأسئلة

الفنلندي؟ والمجتمع فنلندا مع تكيفكم تصفون كيف

التكيف؟ عملية في كبيرة تحديات تمثل كانت التي العوامل هي ما

التكيف؟ لدعم استخدمتموه الذي الدعم أو الخدمات هي ما

المستقبل؟ في الفنلندي المجتمع من كجزء وفرصكم دوركم ترون كيف

والمقترحات الأمانى

الحالية؟ الداعمة الخدمات في تتمنونها التي الإضافات أو التغييرات هي ما

الاندماج؟ عملية لتحسين لديكم التي المقترحات هي ما المهاجرين؟ لأسر أفضل اندماج عملية دعم يمكنه الفنلندي المجتمع أن ترون كيف

المستقبلية التوقعات

فنلندا؟ في وأحلامكم للمستقبل خططكم هي ما الطويل؟ المدى على الفنلندي المجتمع في واندماجها أسرتكم مكانة ترون كيف فنلندا؟ في أطفالكم ومستقبل لمستقبلكم تملكونها التي التوقعات هي ما

Dari

مصاحبه سوالات

پیشینه مورد در عمومی سوالات

است؟ گذشته فنلند به رسیدننننن زمان از چقدر و است چگونه شما خانواده ساختار داشتید؟ امیدهایی و انتظارات چه ،کردید مکان نقل فنلند به که زمانی است؟ شده شناخته رسمیت به فنلند در آن از چقدر و بوده چگونه شما تحصیلات یا بود چه شما قبلی شغل ادغام و تطبیق به مربوط سوالات

کنید؟می توصیف فنلندی جامعه و فنلند با را خود تطبیق چگونه کردند؟ ایجاد شما تطبیق روند در بزرگی های چالش عواملی چه کردید؟ استفاده خود تطبیق تسهیل برای را حمایتی یا خدمات چه بینید؟می آینده در فنلندی جامعه از بخشی عنوان به را خود های فرصت و نقش چگونه پیشنهادات و آرزوها

دارید؟ آرزو فعلی حمایتی خدمات در را اضافاتی یا تغییرات چه دارید؟ ادغام فرآیند بهبود برای پیشنهاداتی چه کند؟ کمک مهاجر های خانواده ادغام روند بهبود به توانمی فنلند جامعه کنیدمی فکر چگونه آینده انتظارات

چیست؟ فنلند در آینده برای شما آرزوهای و هابرنامه بینید؟می چگونه درازمدت در فنلندی جامعه در را خود خانواده ادغام و جایگاه دارید؟ فنلند در فرزندانننن و خود آینده برای انتظاراتی چه

Somali

Su'aalaha Wareysiga

Su'aalaha guud ee ku saabsan asalka:

Waa sidee qaab-dhismeedka qoyskaaga, immisa ayaad Finland joogteen?

Maxay ahaayeen rajooyinka iyo filashooyinka aad qabteen markii aad u soo guurteen Finland?

Shaqadii hore ee aad haysay ama waxbarashadii aad lahayd sidee looga aqoonsaday Finland?

Su'aalaha la xiriira la qabsiga iyo isdhexgalka:

Sideed u sifayn lahayd la qabsigaaga Finland iyo bulshada Finland?

Maxay ahaayeen waxyaabaha waaweyn ee caqabadaha idin ku noqday habka la qabsiga?

Maxay ahaayeen adeegyada ama taageerada aad isticmaasheen si aad uga caawiso la qabsiga?

Sideed u aragtaan doorkiinna iyo fursadaha idinku sugan inaad qayb ka noqotaan bulshada Finland mustaqbalka?

Rajada iyo talooyinka:

Maxay yihiin isbeddellada ama waxyaabaha aad jeclaan lahaydeen in lagu daro adeegyada taageerada hadda jira?

Maxay talooyin ka bixineysaan si loo hagaajiyo habka isdhexgalka?

Sidee ayaad u malaynaysaan in bulshada Finland ay uga qayb qaadan karto in si wanaagsan loo taageero isdhexgalka qoysaska qaxootiga ah?

Rajada mustaqbalka:

Waa maxay qorshayaashaada iyo riyoooyinkaaga ee mustaqbalka Finland?

Sideed u aragtaan booska qoyskaaga iyo la qabsigiisa bulshada Finland muddo dheer?

Maxay yihiin filashooyinka aad ka qabtaan mustaqbalkaaga iyo mustaqbalka carruurtiinna Finland?

LIITE 2. Saatekirje

Hei kaikille!

Olemme opiskelijoita, Fathima Rizvi ja Sirpa Tuovinen, Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Diak, Helsingistä. Opiskelemme sosiaali- ja terveysalalla sosionomeiksi.

Teemme opinnäytetyötä, aiheena maahanmuuttaneiden lapsiperheiden integroiminen suomalaiseen yhteiskuntaan.

Osana tutkimustamme teemme haastatteluja ja keräämme tietoja olemassa olevista palveluista. Haluaisimme haastatella teitä ja oppia lisää kokemuksistanne ja näkemyksistänne. Haastatteluissa voidaan käyttää apuna tulkkia.

Jos ette kuitenkaan halua osallistua, se on täysin ymmärrettävää - ilmoittakaa siitä meille, ja kunnioitamme päätöstänne.

Kiitos, että harkitsette pyyntöämme.

Ystävällisin terveisin,
Fathima Rizvi ja Sirpa Tuovinen
Hello everyone,

My name is Fathima Rizvi, and my friend is Sirpa. We are students at Diakonia University of Applied Sciences, Diak, Helsinki. We are studying Diaconia University of Applied Sciences, Bachelor of Social Services (BSS).

We are currently working on our thesis, which focuses on integrating immigrant families with children into Finnish society.

Our plan for this project is to conduct an interview and gather information about existing services.

We would greatly appreciate the opportunity to interview you and learn more about your experiences and perspectives.

However, if you prefer not to participate, we completely understand just let us know, and we will respect your decision.

Thank you for considering our request.

Best regards, Fathima Rizvi and Sirpa

NOTE: You don't need to worry, your information will be safe and secured

